

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ, OPERATÍV ASZÁLY- ÉS VÍZHIÁNY- ÉRTÉKELÉS

2017. december
- kivonat -

Készítette:

az

Országos Vízügyi Főigazgatóság
Vízjelző és Vízrajzi Főosztály
Vízrajzi Monitoring Osztálya

és az

Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

Budapest, Szeged
2017. december 8.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

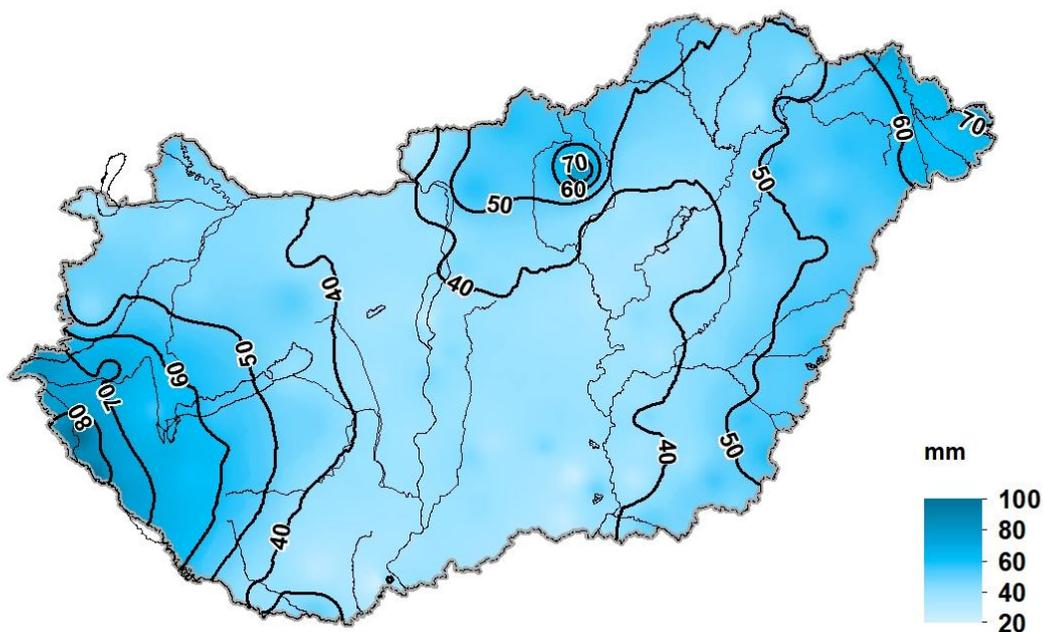
Csapadék

2017 novemberében a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 22 mm (Sátorhely) és 91 mm (Iklódbördőce) között alakult. Az országos területi átlagérték 46 mm volt, ami 3 mm-rel (6%-kal) kevesebb a viszonyítási időszak (1971-2000) november havi átlagánál.

A november havi csapadékmennyiség a Nyugat-Dunántúl egyes községeinek, az Északi-középhegység és a Tiszántúl területének kivételével elmaradt az átlagtól. A novemberi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (20-37 mm) a Dél-Dunántúl egyes községeiben fordult elő. Novemberben az átlaghoz viszonyított legnagyobb (20-30 mm) csapadéktöbblet az északkeleti határvidéken fordult elő (1. ábra).

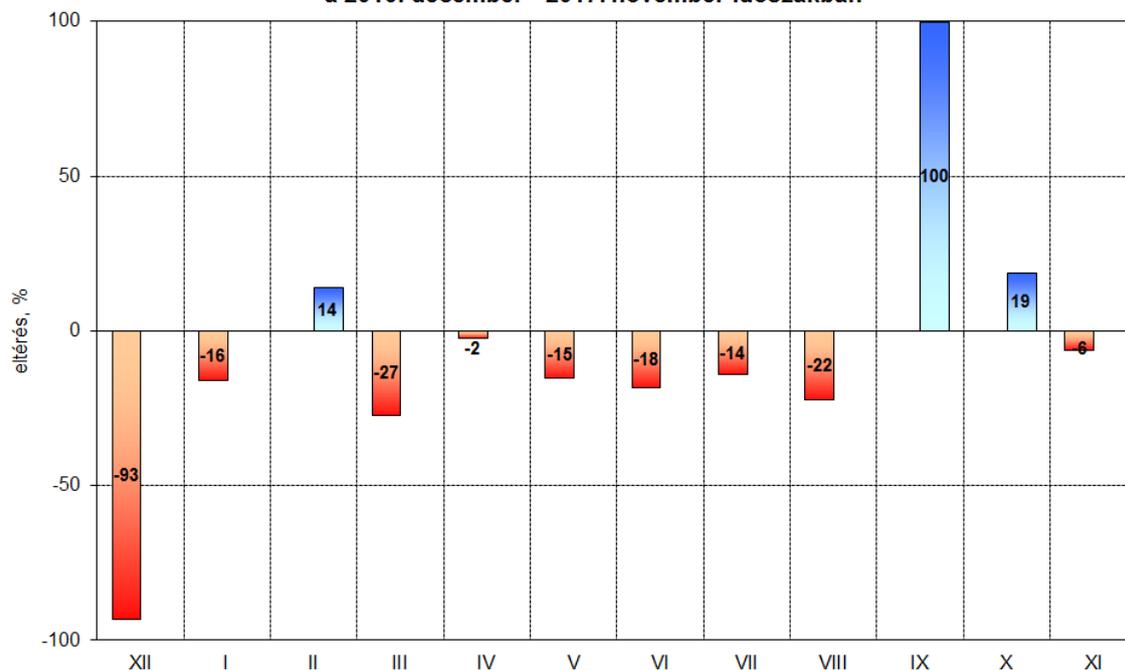
Országos áttekintésben novemberi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (37 mm) Sátorhely, a legnagyobb csapadéktöbblet (30 mm) Záhony állomáson fordult elő.

A 2017. november havi csapadékösszeg területi eloszlása

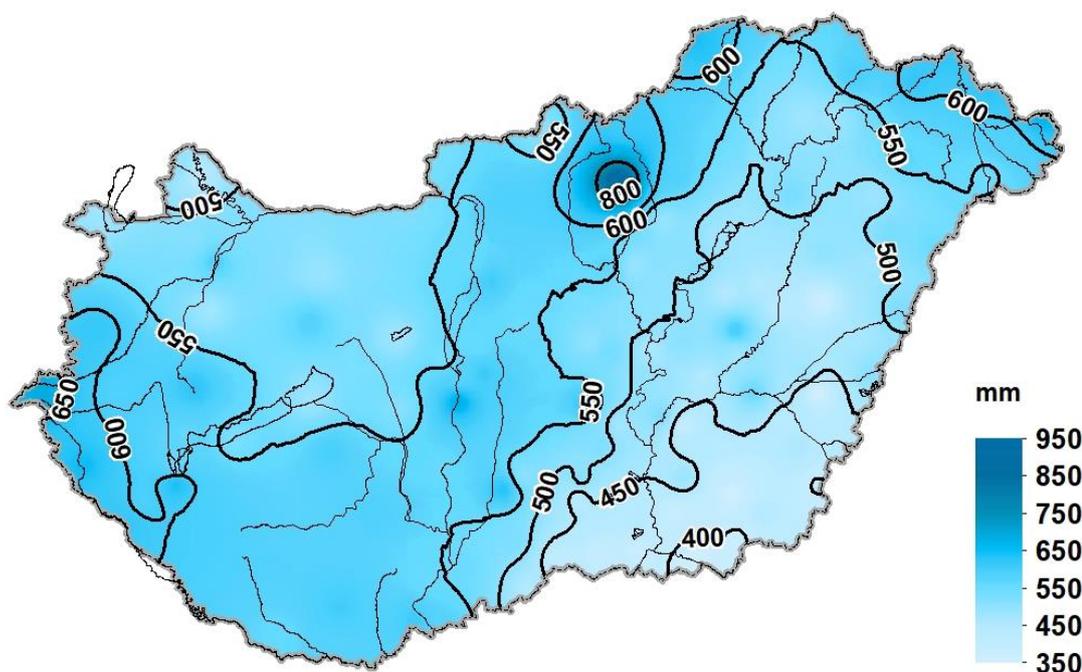

Az alábbi szövegközi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való relatív eltérését.

A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (%) a 2016. december - 2017. november időszakban

A 2017. január - november havi csapadékösszeg területi eloszlása

A 2017. január-november időszakban lehullott csapadék mennyisége 375 mm (Kardoskút) és 924 mm (Kékestető) között alakult, az országos területi átlagérték 522 mm volt, ami az időszakos átlagnál 1 mm-rel (<1%-kal) kevesebb. Országos áttekintésben az átlaghoz

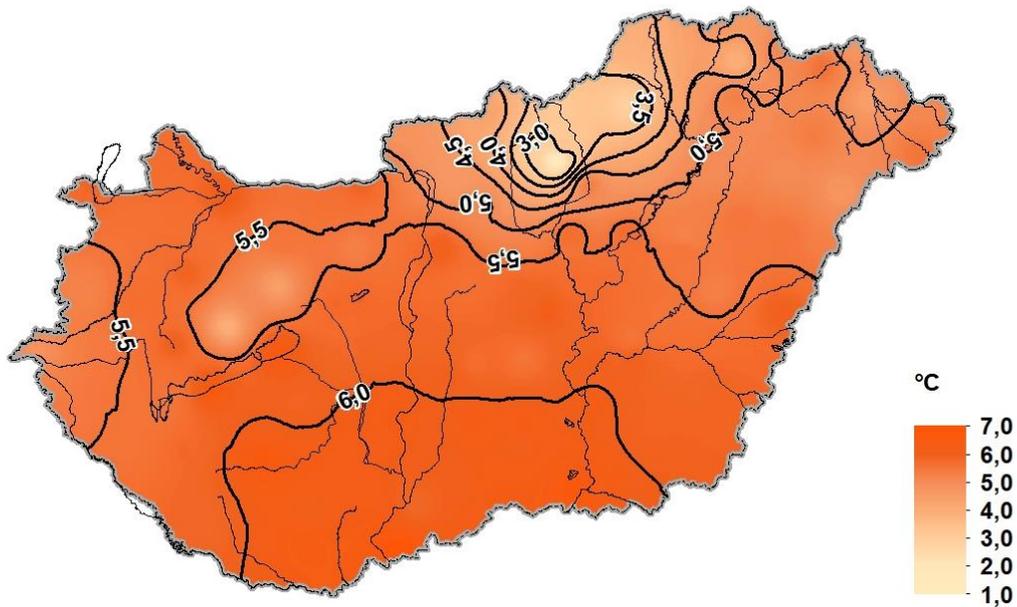
viszonyított legnagyobb 11 havi csapadékhiány (150 mm) Sellye, a legnagyobb csapadéktöbblet (181 mm) Dunavecse állomáson jelentkezett.

Léghőmérséklet

Az november havi középhőmérséklet 1,4°C (Kékestető) és 6,7 °C (Hercegszántó-Karapancsa) között alakult, az országos területi átlagérték 5,4°C volt, ami a sokévi (1971-2000) novemberi átlagot 1,4 °C-kal haladta meg.

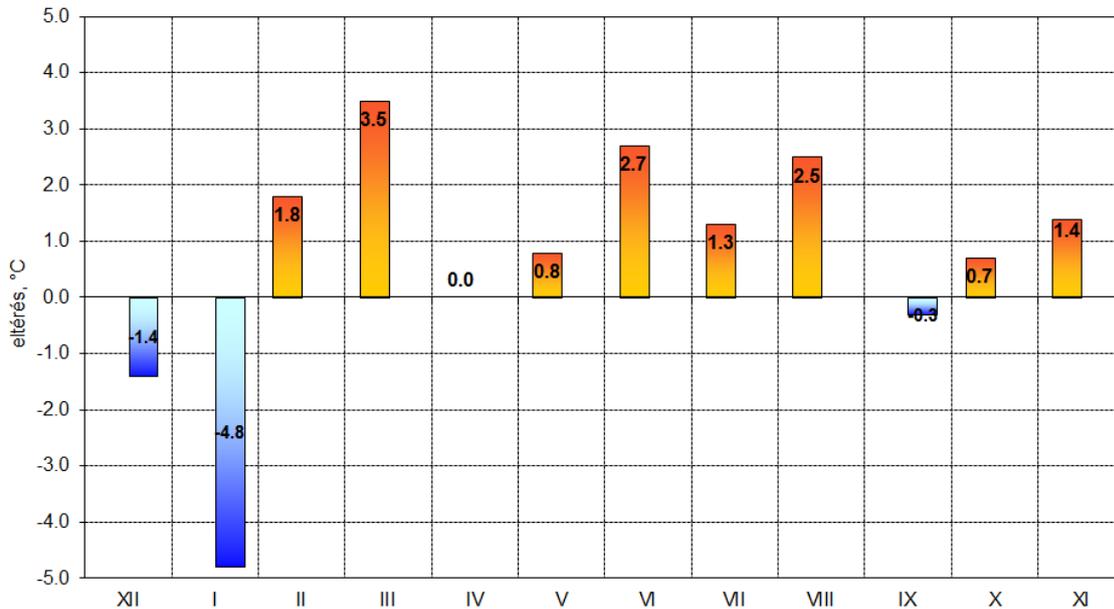
A havi középhőmérséklet az ország egész területén meghaladta a novemberi átlagot (4. ábra). A havi középhőmérséklet átlaghoz viszonyított legnagyobb pozitív eltérése (2,2 °C) Pécs-Árpádtető állomáson jelentkezett.

A 2017.november havi középhőmérséklet területi eloszlása

Az alábbi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi átlagától való eltérését.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (°C) a 2016. december - 2017. november időszakban

Talajnedvesség

Síkvidékeinken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma november végén az egy hónappal korábbi állapothoz képest magasabb volt. A nedvességtartalmat általában a telített, helyenként a túltelített állapotot jelző telítettségi értékek (100-110%) jellemezték. Ennél kissé alacsonyabb (80-100%) telítettségi értékek a Dráva menti síkságon fordultak elő.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma októberben síkvidékeink területén az egy hónappal korábbi állapothoz képest kissé növekedett. A hónap végén – a Tiszántúl középső és déli része kivételével – általában a 80-100% közötti, de a Duna-Tisza köze északnyugati részén, a Mezőföldön, a Kisalföld és a Dráva-mellék egyes körzeteiben 100%-t meghaladó, a túltelített állapotot jelző telítettségi értékek jellemezték a nedvességtartalmat. Ugyanakkor az Alföld déli-délkeleti részén ezen talajréteg nedvességtartalmát az 50-80% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma novemberben ugyancsak növekedett. Ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát a hónap végén általában az 50-70% közötti telítettségi értékek jellemezték. Ugyanakkor az Alföld déli, középső és keleti részén ezen talajréteg nedvességtartalmát a 35-50% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Talajvíz

Novemberben a síkvidékek jelentős részén emelkedett a talajvízszint. Mind a dunántúli, mind pedig az alföldi síkvidékeken (Duna-Tisza köze északi része, Dunamenti-síkság, Jászárg, Kelet-Nyírség, Bodroghöz, Taktaköz, Harangod) 5-10 cm közötti emelkedések voltak jellemzőek, de helyenként 15-20 cm, a Tiszántúl északi részén (Hortobágy, Hajdúság, Dél-Hajdúság, Dél-Nyírség, Nagy-Sárrét, Berettyó-Kálló köze, Bihari-sík) 50-100 cm közötti talajvízszint-emelkedés is előfordult.

Az elmúlt hónapban jelentősebb területi kiterjedésű csökkenés az Alföldön fordult elő (Duna-Tisza köze délkeleti része, Körös-Maros köze, Nagykunság déli része, Tiszazug, a Körösök völgsíkja, Kelet-Nyírség, Tiszahát, Szatmári-sík). Mértéke 1-5 cm, helyenként 10 cm-nél nagyobb.

Az 1971-2000. közötti időszak november hónapjai átlagértékénél alacsonyabban helyezkedett el a talajvíztükör csaknem valamennyi síkvidéken. A legnagyobb különbség (200-300 cm) a Duna-Tisza közén, a Mátra előterében, továbbá a Tiszántúl északkeleti részén mutatkozott. A Nagykunság és a Hortobágy határvidékén kisebb, 100-200 cm közötti értékek fordultak elő. A Tiszántúl más térségeiben, elsősorban a Körösök völgyében többnyire 100 cm-nél kisebb eltérések alakultak ki. A dunántúli síkvidékeken 0-50 cm különbség mutatkozott. A Dráva-menti síkág jelentős részén 50 cm-nél nagyobb eltérés volt jellemző.

A viszonyítási időszaknál magasabb talajvízszint a Mezőföld északi és déli részén, a Tisza és a Zagyva völgsíkjának egy-egy szakaszán, a Körös-Maros köze egyes körzeteiben és a Hajdúság területén jelentkezett. Az eltérések a Dél-Mezőföld és a Hajdúhát-Dél-Hajdúság területén helyenként 75-100 cm közöttiek, a Zagyva és a Tisza völgsíkján a 25 cm-nél kisebbek voltak.

A síkvidékek területi átlagában a talajvíztükör 2017. november hónapban az 1971-2000. közötti időszak november havi átlagértékénél közel ~45 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Operatív aszály- és vízhiány értékelés

A havi rendszerességgel közreadott VHTE célja, hogy a hazai vízháztartási helyzetről átfogó képet nyújtson és a várható térbeli és időbeli változásokról is tájékoztassa az érdeklődőket. A kiadvány megszokott tartalmát az év folyamán folyamatosan bővítjük az új kutatási eredményeknek köszönhetően, bízva abban, hogy az újdonságok minden felhasználó számára segíti az adott időszak, országos vagy regionális hidrometeorológiai folyamatainak pontosabb megismerését.

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság (OVF) a vízgazdálkodási feladatok megoldásának operatív támogatása, az aszály és vízhiány jelenségének jobb megismerése érdekében új módszertan bevezetését határozta el. Az elmúlt évtized eseményei rávilágítottak arra, hogy az értékelés és a beavatkozás gyakorlatát is meg kell változtatni annak érdekében, hogy a megelőzés kerüljön a tevékenységek homlokterébe. Az aszály és a vízhiány által okozott gazdasági károk volumene több 10 milliárdos nagyságrendet ér el egy-egy átlagos évben, így a vízgazdálkodás területén is paradigmaváltás szükséges a hatékony válaszok kidolgozásához.

Összességében novemberben a nedvesség-utánpótlódás szempontjából kekedvezőek voltak a feltételek. A talaj felső rétegeinek (10-30 cm) nedvessége számottevően növekedett, a mélyebb rétegek (35-80) nedvességtartalom-növekedése is lassan megkezdődött. A felső talajrétegek átlagos vízhiánya 0-20 mm, míg az alsóbb szelvények kumulatív hiánya 30-50 mm között jellemző, ami főleg a Dél-Alföld területén fordul elő.

Belvízi helyzetértékelés

2017 novemberében országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 116,86 millió m³ volt, ami 20,98 millió m³-rel (mintegy 15%-kal) maradt el az előző havi értéktől. A november havi vízforgalom részben a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán belvízelöntés nem fordult elő.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2017 novemberében országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 5,24 millió m³-rel (8%-kal) csökkent.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2017. november 13-án kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint valószínűsíthetően a december az átlagosnál melegebb és kissé csapadékosabb, a január az átlagosnál melegebb és átlagosan csapadékos, a február az átlagosnál melegebb és kissé szárazabb lesz.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékközökben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet [°C]	Havi csapadékösszeg [mm]
december	0,7 – 2,9 (0,6)	35 – 70 (44)
január	-0,9 – 2,4 (-0,8)	20 – 45 (32)
február	1,3 – 4,2 (1,1)	10 – 40 (29)

Az OMSZ 2017. december 8-án kiadott középtávú időjárás-előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakban térben és időben meglehetősen változékony időjárásra lehet számítani. Az időszak első két napján sokfelé valószínű jelentős mennyiségű – területi átlagban 10 mm/24 óra – csapadék. Ezt követően a csapadékhajlam átmenetileg csökken, majd a jövő hét első felében ismét erősödik. A időszak végén országszerte jelentős mennyiségű – területi átlagban 15-25 mm/nap mennyiségű – csapadék valószínű.

A napi középhőmérséklet az időszak első napjaiban az időszakos átlag alá csökken, amit a jövő hét első felében átmeneti erőteljes melegedés követ. Az időszak utolsó harmadában mérsékelt lehűlés valószínű, de a napi középhőmérséklet ekkor előreláthatóan nem csökken az időszakos átlag alá.

Vízháztartási előrejelzés

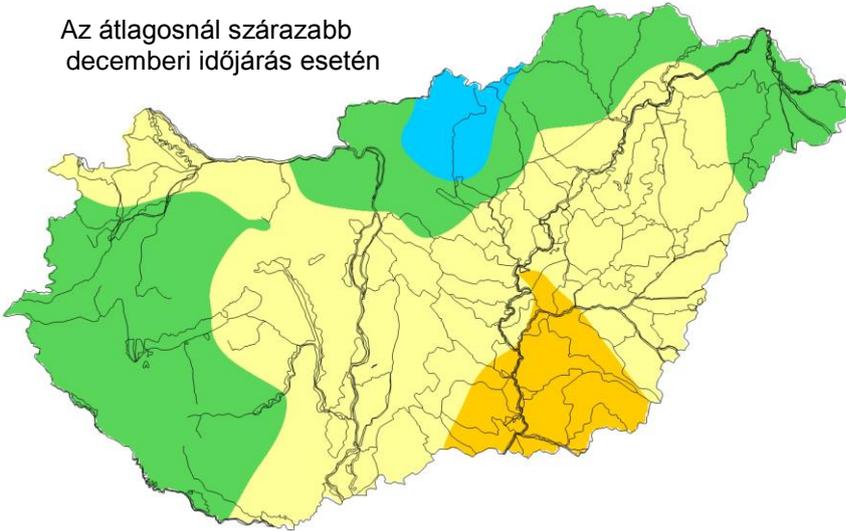
2017. november végén az előző év azonos időszakával összehasonlítva országos viszonylatban szárazabb vízháztartási helyzet volt jellemző.

A hosszú távú meteorológiai előrejelzés decemberre az átlagosnál kissé csapadékosabb és az átlagosnál magasabb hőmérsékletű időjárást valószínűsít, aminek alapján az ország nagy

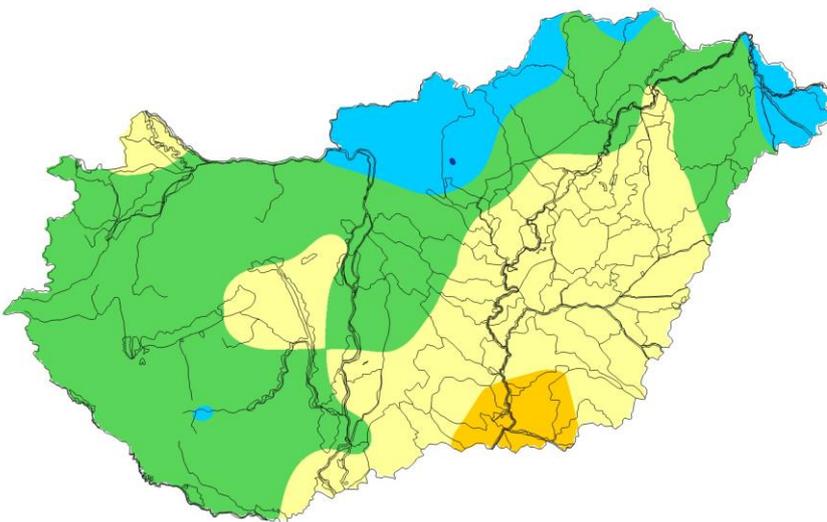
részen átmeneti, az Északi-középhegység egyes körzeteiben nedves vízháztartási helyzet várható.

Az alábbi ábrákon időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük a december havi vízháztartási helyzet várható alakulását.

Az átlagosnál szárazabb decemberi időjárás esetén

Átlagosan csapadékos decemberi időjárás esetén

GVM

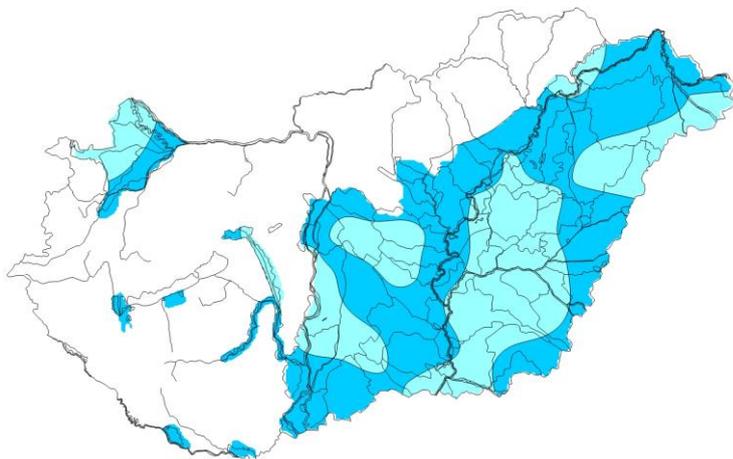
Az átlagosnál csapadékosabb
decemberi időjárás esetén)

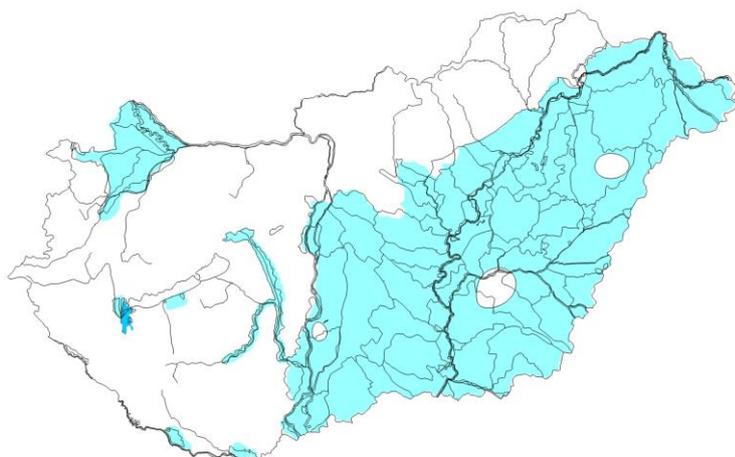
A hosszú távú meteorológiai előrejelzés alapján nagyobb téli-tavaszi belvíz valószínűleg nem fog kialakulni, de csapadékos-havas tél esetén az egyébként is általában magasabb talajvízállású és a szikes területeken, továbbá egyes folyómenti térségekben (leginkább magasabb vízállás esetén) bekövetkezhetnek jelentősebb belvízi elöntések is főleg a Körösök völgyében és az Észak-Tiszántúl területén.

Az alábbi ábrákon időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük a 2017/2018. évi belvízhelyzet becsült alakulását.

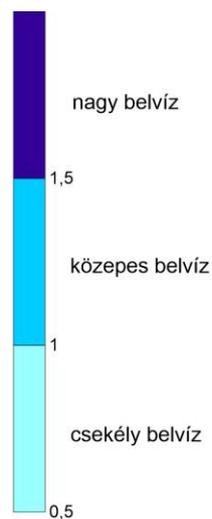
A belvízindex alakulása átlagosnál
csapadékosabb decemberi időjárás

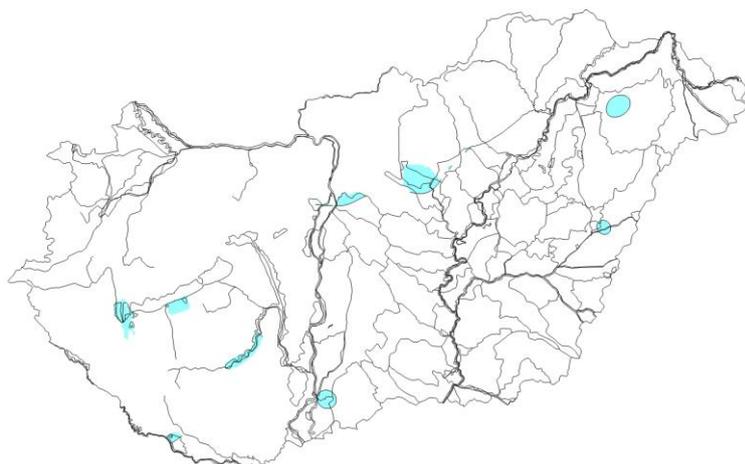
A belvízindex alakulása átlagosan csapadékos decemberi időjárás esetén

PBI

A belvízindex alakulása átlagosnál szárazabb decemberi időjárás esetén

Az „Integrált vízháztartási tájékoztató, operatív aszály- és vízhiány értékelés” című kiadványt a BM 45/2014. (IX. 23.) rendelet 1.§ (1) c), d), e), (2) és a 3.§ (3) j) alapján havi rendszerességgel az Országos Vízügyi Főigazgatóság – az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság bevonásával – készíti el és adja ki.